

מדינת ישראל

משרד החינוך

לשכת היועצת המשפטית

כ"ט בטבת תשפ"א

13 בינואר 2021

2000-1037-2021-0001266

לכבוד

גב' גילי ארז סורקר, עו"ד

היועצת המשפטית

עיריית נתניה

בדואל: orit_p2@netanya.muni.il

הנדון: רישום מהגרי עבודה ופליטים למוסדות החינוך הממלכתיים-דתיים

הרינו לפנות אליכם בעניין שבנדון כדלקמן:

בשנת הלימודים התש"ף נעשתה אליכם פניה בכתב ובעל פה, בעקבות תלונה שהתקבלה במשרד החינוך, על רקע רישום ושיבוץ מהגרי עבודה ופליטים למוסדות החינוך של החמ"ד ביוזמת הרשות המקומית. במסגרת פניה זו הצפנו את הקושי במדיניות שבה נוקטת עיריית נתניה בנושא. בשיחה נטען כי אין מדובר בתופעה חדשה, וכי לא התקבלו פניות מצד המשרד על רקע הקשיים הנובעים מיישום מדיניות זו של העיריה.

בבירור נוסף שערכנו למול מינהל החינוך הדתי, מצאנו שנציגיו כן פנו בסוגיה זו בעבר לרשות החינוך המקומית, ולמרות זאת הרשות המקומית פעלה בהתאם למדיניותה. הגם שעמדתנו הינה שמדיניות זו אינה עולה בקנה אחד עם הוראות הדין, סברנו, שבאותה עת בה היינו מצויים, לאחר שכבר בוצעו הליכי רישום ושיבוץ, אין מקום להתערב בהחלטת העירייה לאותה שנה ובמקביל נערכה עוד בחינה של הסוגיה עם מינהל החמ"ד ומועצת החמ"ד.

כעת, לאחר בחינה של מדיניות הרשות למול הוראות הדין ולאור מדיניות החמ"ד, ובשים לב לכך שב-14 לינואר 2021 עתידה להתחיל תקופת הרישום לגני הילדים ולבתי הספר היסודיים, מצאנו לנכון לחוות דעתנו בדבר מדיניות הרישום והשיבוץ בה נקטה הרשות כדלקמן:

1. חוק חינוך ממלכתי, התשי"ג-1953 (להלן: "חוק חינוך ממלכתי") קובע מהו חינוך ממלכתי דתי:

"חינוך ממלכתי דתי" פירושו - חינוך ממלכתי, אלא שמוסדותיו הם דתיים לפי אורח חייהם, תכנית לימודיהם, מוריהם ומפקחיהם ובהם מחנכים לחיי תורה ומצוות על פי המסורת הדתית וברוח הציונות הדתית;"

2. בעת שחוקקו את החוק, בשנת 1953, סביר להניח שלנגד עיני המחוקק עמדה מציאות מורכבת הרבה פחות מהמציאות שמתקיימת היום, לפיה לא יהיה כל קושי לחנך לחיי תורה ומצוות על פי המסורת הדתית את מי שבקש להיכנס בשערי מוסד חינוך ממלכתי-דתי, שכן הוא יוכל לבחור בכל עת בעתיד לחיות "חיי תורה ומצוות על פי המסורת הדתית וברוח הציונות הדתית".

3. לאור האמור, בעת שבא מחוקק המשנה להסדיר את הכללים לרישום, לא היה צורך לברר את הזיקה של התלמיד למוסדות החמ"ד ובהתאם לכך, נקבעה הוראת תקנה 15 לתקנות לימוד חובה וחינוך ממלכתי (רישום), התשי"ט-1959 (להלן: "תקנות הרישום").

רח' דבורה הנביאה 2, ירושלים, 9510402 | טלפון 073-3931176 | פקס 073-3931178 | דוא"ל mishpatit@education.gov.il

شارع دبوراهننبية 2, اورشليم-القدس, 9510402 | هاتف 073-3931176 | فاكس 073-3931178 | www.edu.gov.il

מסמך זה עלול להכיל מידע המוגן לפי חוק הגנת הפרטיות – מוסרו שלא כדין עובר עבירה

מדינת ישראל

משרד החינוך

לשכת היועצת המשפטית

כ"ט בטבת תשפ"א

13 בינואר 2021

2000-1037-2021-0001266

15". (א) בבוא אדם לרשום ילד לגן הילדים לפי תקנות אלה, ישאל הרושם על החינוך הרצוי לו בלשון זו:

"לפי החוק אתה רשאי לרשום את הילד/ה למוסד לחינוך ממלכתי או למוסד לחינוך ממלכתי דתי. האם רשום אתה את הילד/ה לגן ילדים ממלכתי או לגן ילדים ממלכתי דתי?"

(ב) הרשם לא יוסיף הערה כלשהיא לגבי השאלה שבתקנת משנה (א)."

4. בימים אלה, החברה הישראלית הטרוגנית יותר משהיתה בעת חקיקת החוק והתקנות הנ"ל. לפיכך, בבואה של רשות חינוך מקומית לגבש מדיניות רישום, אין הרשות יכולה לפגוע בתכלית החוק והתקנות מכוחו, במסגרת החובה שמוטלת עליה לדאוג לרישום למסגרות החינוך השונות של כל מי שהוא תושב של הרשות.

5. ההחלטה על השיבוץ נתונה בידי הרשות ולא בידי ההורה. על פי תקנה 19 לתקנות הרישום, אין ההורה קובע את גן הילדים בו ילמד ילדו. קביעת גן הילדים נעשית על ידי הרשות המקומית.

19". (א) גן הילדים שאליו יתקבל ילד ייקבע על ידי רשות חינוך מקומית בהתאם למשאלת הוריו בדבר גן הילדים הרצוי להם, כאמור בתקנה 15.

(ב) בקביעת גן הילדים לפי תקנת משנה (א) תתן רשות חינוך מקומית, במידת האפשר, זכות בכורה להתקבל לגן ילדים מסויים לילד הגר בקרבת הגן.

(ג) קבעה רשות חינוך מקומית את גן הילדים שאליו יתקבל הילד, לפי תקנות משנה (א) ו-(ב), תודיע רשות חינוך מקומית להורי הילד, עד תחילת פגרת הקיץ, על גן הילדים שאליו נתקבל הילד."

6. לכאורה היה ניתן להביא את הדיון בשאלת יישום הרישום לפי החוק והתקנות לשאלות מורכבות, מי רשאי להיכנס בשערי מוסדות החמ"ד והאם הרשות רשאית להתערב בעת שאדם בוחר לרשום את ילדו דווקא למוסדות החמ"ד, כאשר הוא איננו יהודי. ברם, במקרה הנדון זו אינה השאלה ולכן לא נידרש לאותן שאלות.

7. במקרה דנן אנו למדים שעיריית נתניה, כעניין שבמדיניות, החליטה מיוזמתה לייצר "איזון" בין מספר התלמידים שהם מהגרים כאמור, במוסדות החינוך הממלכתיים ומוסדות החינוך הממלכתיים-דתיים. במסגרת ה"איזון" שעורכת העירייה, נשקלים שיקולים של מקום פנוי ושל מרחק ולא שיקולים שנוגעים בבחירה האמיתית של הורה בדרך החינוך של ילדו ובזיקה של התלמיד לחינוך הממלכתי-דתי.

8. התרשמנו, שמבחינת הרשות המקומית, אין כל הבדל בין גן ילדים ממלכתי לגן ילדים ממלכתי-דתי. לדידה, זה כמו זה אמור לקלוט תלמידים ואין לתכלית שקבע המחוקק כל

רח' דבורה הנביאה 2, ירושלים, 9510402 | טלפון 073-3931176 | פקס 073-3931178 | דוא"ל mishpatit@education.gov.il

شارع دبوراهننبية 2, اورشليم-القدس, 9510402 | هاتف 073-3931176 | فاكس 073-3931178 | www.edu.gov.il

מסמך זה עלול להכיל מידע המוגן לפי חוק הגנת הפרטיות – מוסרו שלא כדין עובר עבירה

מדינת ישראל

משרד החינוך

לשכת היועצת המשפטית

כ"ט בטבת תשפ"א

13 בינואר 2021

2000-1037-2021-0001266

מעמד. בהמשך לכך, על פי התרשמותנו מהתנהלות הרשות, תלמיד עשוי ללמוד במוסדות החינוך הממלכתיים-דתיים, גם אם לתלמיד אין שום זיקה לאותו מוסד ובלבד שנמצא "פתרון" למקום לימודיו של התלמיד.

9. בקביעה זו, נפלה טעות משפטית במדיניות הרישום והשיבוץ של עיריית נתניה. לצד עקרון האוניברסליות עליו אפשר שמתבססת העירייה, מדיניות העירייה מתעלמת מהמעמד המיוחד שניתן לחינוך הממלכתי-דתי בדיני החינוך, חקיקה המבהירה במפורש שמוסדות החינוך הדתי הם ממלכתיים, אך הם גם דתיים "ובהם מחנכים לחיי תורה ומצוות על פי המסורת הדתית וברוח הציונות הדתית", על כל המשתמע מתיבה זו. בכך היא אף פועלת בניגוד לתכלית החקיקה עצמה.

10. לאור האמור, על עיריית נתניה להסדיר מחדש את מדיניותה, כך שזו תהיה תואמת את דרישות הדין. מכאן, שבבואה של הרשות לשבץ, במקום שבו אין בחירה בחינוך ממלכתי-דתי, תדאג הרשות לשבץ את התלמיד בחינוך הממלכתי ואין היא רשאית לנהוג באופן "טכני" כפי שנהגה עד כה.

11. משהובהרו הדברים נצפה לפעולתה של הרשות בהתאם ועדכוננו בחוזר בדבר הקפדה על האמור.

בברכה,

עו"ד לירן שפיגל

ס'מ'ה אר'ם
/ב/

ממונה (ייעוץ משפטי - ראמ"ה)

עו"ד סימה אדיב

ס'מ'ה אר'ם

ממונה (ייעוץ משפטי - מחוז ת"א)

העתקים:

לשכת המנהל הכללי
עו"ד אילת מלקמן, היועצת המשפטית
גב' שושנה נגר, מנהלת מינהל החינוך הדתי
מר מנחם מזרחי, מנהל אגף בכיר אמח"י
מר יהודה זמרת, היועץ המשפטי, משרד הפנים
עו"ד סופי אורטשקני, סגנית בכירה ליועצת המשפטית
עו"ד מיכל מלמד, עיריית נתניה
היועצים המשפטיים במחוזות משרד החינוך

רח' דבורה הנביאה 2, ירושלים, 9510402 | טלפון 073-3931176 | פקס 073-3931178 | דוא"ל mishpatit@education.gov.il

شارع دبوراهننبية 2, اورشليم-القدس, 9510402 | هاتف 073-3931176 | فاكس 073-3931178 | www.edu.gov.il

מסמך זה עלול להכיל מידע המוגן לפי חוק הגנת הפרטיות – מוסרו שלא כדין עובר עבירה

מדינת ישראל

משרד החינוך

לשכת היועצת המשפטית

כ"ט בטבת תשפ"א

13 בינואר 2021

2000-1037-2021-0001266

רח' דבורה הנביאה 2, ירושלים, 9510402 | טלפון 073-3931176 | פקס 073-3931178 | דוא"ל mishpatit@education.gov.il

شارع دبوراهنبيئة 2, اورشليم-القدس, 9510402 | هاتف 073-3931176 | فاكس 073-3931178 | www.edu.gov.il

מסמך זה עלול להכיל מידע המוגן לפי חוק הגנת הפרטיות – מוסרו שלא כדין עובר עבירה

